

C. 1. Popularnonaukowe streszczenie projektu badawczego

W ramach realizacji projektu chcę pokazać, w jakiej formie pamięć o wydarzeniu które miało miejsce w średniowieczu, w XII wieku, przechowała się przez stulecia w świadomości wspólnoty, której owo zdarzenie dotyczyło. Sprawa jest bardzo ciekawa, ponieważ czasami, w szczególnych okolicznościach politycznych, np. w czasie niewoli narodowej, pewne elementy przeszłości bywają mitologizowane, a ich części składowe tak komponowane by spełniały samoidentyfikacyjne potrzeby wspólnoty, bądź budowały poczucie więzi i dumy narodowej w danej społeczności. Wydarzeniem historycznym, o którym tradycja będzie mnie szczególnie interesowała w perspektywie czeskiej historii narodowej, jest udział Czechów w zwycięskim obleganiu Mediolanu przez cesarza Fryderyka Barbarossę w 1158 roku.

Realizację projektu rozpocznę od wnikliwych studiów nad panowaniem drugiego czeskiego króla Władysława I. rządzącego w latach 1140 – 1172. To za jego panowania i pod jego wodzą, Czesi wyprawili się w 1158 roku pod Mediolan by wspomóc cesarza Fryderyka Barbarossę w walkach z tym północnowłoskim miastem. Za pomoc w walkach z Mediolanem Władysław został nagrodzony przez Barbarossę godnością królewską. Osoba króla czeskiego Władysława budzi zainteresowanie już choćby tylko z tej racji, że był on drugim z przedstawicieli Przemyślidów, który otrzymał koronę. Jego poprzednik, pierwszy czeski król Wratysław, koronowany był blisko siedemdziesiąt lat wcześniej i tak jak w przypadku Władysława, osiągnięcie godności królewskiej wiązało się z udzieleniem przez Czecha pomocy militarnej niemieckiemu władcy w jego walkach w Italii. Studia nad problemami rządów króla Władysława są o tyle ciekawe i potrzebne, że dotąd nie ma monografii poświęconej rządóm tego Przemyślidy.

Mimo, że za sprawą Władysława w średniowiecznej Europie rozstawione zostało czeskie męstwo, jeszcze w tej epoce sława króla zaczęła być przez samych Czechów kwestionowana. W napisanej w pierwszej dekadzie XIV wieku po czesku, kronice zwanej *Rymowaną Kroniką*, lub *Kroniką* tzw. Dalimila autor bardzo krytycznie ocenia panowanie Władysława oskarżając władcę, że był marionetką w ręku niemieckiego króla. Jednocześnie, w swojej wykładni dziejów ojczystych, zachowuje pamięć o walkach i wielkim zwycięstwie Czechów pod Mediolanem, ale całą wojenną kampanię łączy z panowaniem innego władcy, takiego, który w jego opinii jest godny tak wielkiego tryumfu. Dodać należy, że *Kronika* tzw. Dalimila, pierwsze dzieło spisane w języku czeskim, powstała w bardzo szczególnym dla Czechów okresie. Po ponad czterech stuleciach panowania rodzimej dynastii Przemyślidów, w 1310 roku władza nad królestwem czeskim przeszła w ręce syna niemieckiego króla – Jan Luksemburskiego. Zatem w takim kontekście zrozumiała staje się niechęć autora do króla, który w jego opinii zaprzedał się Niemcom z jednoczesnym dążeniem dziejopisa do tego, aby zachować pamięć o zdobytej przez Czechów chwale. Widzimy więc, że zwycięstwo Czechów pod Mediolanem staje się ważnym elementem pamięci zbiorowej wspólnoty, zaczyna funkcjonować jako mit, czasami w oderwaniu od rzeczywistości historycznej.

W dalszej części projektu chcę zbadać, czy w innych tekstach powstałych w Czechach w późnym średniowieczu, można zaobserwować deprecjonowanie poczynań króla Władysława z jednoczesnym pielęgnowaniem i rozwijaniem pamięci o mediolańskim tryumfie Czechów. Badania nad fenomenem funkcjonowania w czeskiej pamięci zbiorowej mitu o zwycięstwie pod Mediolanem chcę rozszerzyć aż po początek XX wieku, czyli okresu w którym doszło do odzyskania przez to państwo niepodległości po I Wojnie Światowej. Chcę odnaleźć i scharakteryzować pojawiające się wątki mediolańskiego zwycięstwa Czechów również w innego rodzaju przekazach niż tylko czeska historiografia. Znamy pochodzące z przełomu XIX i XX wieku malarские prace Jana Gotha, Josefa Mathausera czy Věnceslava Černý'ego, przedstawiające walki Czechów pod Mediolanem.

Po zakończeniu badań będzie można odpowiedzieć na pytanie kiedy i z jakich powodów przywoływano w czeskiej tradycji historycznej chwałę mediolańskiej wiktorii Czechów i czy zachodziła narracyjna potrzeba oddzielania osoby króla Władysława od tego wydarzenia. Rezultaty moich badań pokażą w jaki sposób zmitologizowana tradycja o przeszłości staje się składnikiem tożsamości narodowej. Na przykładzie pamięci o czynach Czechów za panowania króla Władysława, pokazany zostanie uniwersalny problem wybiórczego i intencjonalnego interpretowania przeszłości w zależności od aktualnych potrzeb politycznych czy społecznych.